

דף יט.

עין משפט א.

או"ח סימן תקעו סעיף א

א. כשם שמתענים ומתריעים על עצירת גשמים, כך מתענים על שאר צרות א עד שירחמו מן השמים.

או"ח סימן תקעו סעיף יב

יב כל עיר שיש בה צרה מכל אלו, אותה העיר מתענה וזועקין בתפלה ומתחננים ומתריעין בשופר עד שתעבור הצרה; וכל סביבותיה מתענות אבל לא מתריעות, אבל מבקשים עליהם רחמים; ובכל מקום אין מתענין ולא זועקים ולא מתריעים בשבת ויום טוב על שום צרה, הוין מצרת המזונות שזועקים עליהם בשבת.

עין משפט ב.ג.

או"ח סימן תקעו סעיף ב

ב. איזהו דבר ב, עיר שיש בה ת"ק אנשים ג ויצאו ממנה ג' מתים ד

א. ממשנה בתענית י"ט. וביבמות ס"ג. ורמב"ם ריש פ"א מהלכות תענית. ושם מצות עשה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור.

ובמקדש בחצוצרות וכן בשופר, אבל בגבולין או שופר או חצוצרות. ובספר מגיד משרים למר"ן פ' אמור דף ל"ה ע"ד כתב וז"ל וכלל זה יהיה בידכם כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר תלכו ותקיפו הצדיקים ותענו, ועל כל צרה שלא תבא תקיפו ז' פעמים, ודוקא על הגשמים צריך להקיף עם ד' המינים ג"כ מפני שהם באים לרצות על המים, ע"ש.

ב. והיום אין מתענין כלל בשעת הדבר. מ"א ס"ק ב', וכן אמרו בשם האר"י ז"ל. ובזמן הדבר לא ילך לבית החיים. כה"ח אות ז'.

וכן בשעת הדבר לא ילך אדם באמצע הדרכים. המתים מן הדבר יזהרו לראות שלא יהיו ידיהם כפותות אלא פשוטות ולא יהיה להם בגד בפיהם. כה"ח אות ט'.

בזמן הדבר טוב לומר סדר פטום הקטורת, ויזהר מדבר שקר כי הוא מסוכן. ובזוהר מובא שיקחו ארבעים אנשים כשרים ויחלקו אותם לד' זויות בעיר ויאמרו פטום הקטורת בכוונה גדולה ועוד פסוקים. כה"ח אות י'.

בזמן הדבר ראוי שאדם יכסה מצחו. כה"ח אות י"א.

ג. וגם העכו"ם מצטרפים למנין זה. ברכי יוסף אות ב'.

ד. והיינו בריאים ולא חולים ולא זקנים. כה"ח אות י"ד.

בג' ימים זה אחר זה הרי זה דבר, ואם יצאו ביום אחד או בד' ימים אין זה דבר, ואין הנשים והקטנים והזקנים ששבתו ממלאכה בכלל המנין.

עין משפט ד.

או"ח סימן תקעו סעיף ה.ט

וכן על ירקון והשדפון משהתחיל בתבואה, אפילו לא התחיל אלא במקום אחד כמלא פי התנור, מתענין ומתריעין (ואפילו הרחוקים) (טור), רק שיהיו באותו הפרכיא (ר"ן).
 נכון על הארבה והחסיל, אפילו לא נראה מהם אלא כנף אחד בכל ארץ ישראל, ואפילו אינו משחית יכול הארץ, מתענין ומתריעין עליהם, ועל הגובאי (פירוש מין ארבה) בכל שהוא; אבל על החגב אין מתענין עליו ולא מתריעין, אלא זועקין בלבד; ועכשיו שאין אנו מכירין מינים הללו, על כלם מתריעין.

עין משפט ה.

או"ח סימן תקעו סעיף ו

וכן על חיה רעה שנשתלחה, אפילו לא הזיקה אלא נראית בלבד, מתענין ומתריעין בכל מקום, אפילו הרחוקים; אבל אם אינה משולחת, אינה אלא מקרה. איזו היא משולחת, נראתה בעיר ביום, הרי זו משולחת; נראתה בשדה ביום, אם ראתה שני בני אדם ולא ברחה מפניהם, הרי זו משולחת; ואם היתה שדה שסמוכה לאגם, וראתה שני בני אדם ורדפה אחריהם, הרי זו משולחת; לא רדפה אחריהם, אינה משולחת. ואם היתה באגם, אפילו רדפה אחריהם אינה משולחת, אלא אם טרפה שניהם ואכלה אחד מהם; אבל אם אכלה שניהם באגם, אינה משולחת, מפני שזה הוא מקומה ומפני הרעבון טרפה, לא מפני שהוא משולחת.

עין משפט ו.

או"ח סימן תקעו סעיף ח

עיי' לעיל עין משפט ד

עין משפט ז.ז.

או"ח סימן תקעו פעיף יג

יג. עיר שהקיפוח אנסיין או נהר, וספינה המטורפת בים, אפי' על יחיד הנרדף מפני אנסיין או ליסטים, או רוח רעה או חולה שאר חולי שיש בו סכנת היום (ולברך החולה בשבת ע"ל ס"י רפ"ה), זועקים ומתחננים בתפלות בשבת אבל אין תוקעין, אא"כ תוקעין לקבץ העם לעזור אחיהם ולהצילם.

או"ח סימן רפה פעיף ט

ט. ט. אין צועקין ולא מתריעין בו על שום צרה, חוץ מצרת המזונות שצועקין עליה בפה בשבת, אבל לא בשופר, ואין תוקעין אלא לקבץ העם לעזור לאחיהם ולהצילם.

עין משפט ט.

או"ח סימן תקעו פעיף יא

יא. ז. על ריבוי הגשמים שהבתים נופלים מתפללים, אבל בא"י שהיא ארץ הרים ובתיהם בנויים באבנים ורוב הגשמים טובה, אין מתפללין על רוב הטובה.
אבל בצפת מצוים מפולת בתים משום ריבוי הגשמים ומתפללים עליהם. ועיין עוד שם פרטים בענין זה.

עין משפט י.

או"ח סימן תקעה פעיף יא

יא. ח. היו מתענים על הגשמים ונענו והתחילו לרדת אם זה אחר הצות היום ישלימו^ה, ואם ירדו לפני הצות לא ישלימו^ו אלא יאכלו וישתו ויעשו יו"ט, ולערב יתקבצו ויאמרו הלל הגדול והם כ"ו פסוקים "כי לעולם חסדו".

ה. דכבר עבר רובו של יום בקדושה, ומ"מ אין לומר ענינו בתפילת מנחה, וגם הלל אין אומרים על כרס רעבה. מ"ב אות כ"ו.
ו. אפי' שלא נגמר עדיין כשיעור כיון שהתחילו הגשמים אוכלים.

עין משפט כ.

אור"ח סימן תקעה סעיף ה
עין לעיל דף יח: עין משפט ד

דף יט:

עין משפט א.

אור"ח סימן תקעה סעיף ה
עין לעיל דף יח: עין משפט ד

עין משפט ב.

אור"ח סימן תקעו סעיף ה

ה. על חולאים^ז מתענין ומריעין מיד, וכן על חיה רעה אפי' רק נראית^ח.

עין משפט ג.

אור"ח סימן תקעו סעיף ט

ט וכן על הארבה והחסיל, אפילו לא נראה מהם אלא כנף אחד בכל ארץ ישראל, ואפילו אינו משחית יכול הארץ, מתענין ומתריעין עליהם, ועל הגובאי (פירוש מין ארבה) בכל שהוא; אבל על החגב אין מתענין עליו ולא מתריעין, אלא זועקין בלבד; ועכשיו שאין אנו מכירין מינים הללו, על כלם מתריעין.

ז. ובירושלים אין מתענים על חולי האבעבועות. כה"ח אות כ"ח.

ח. והיינו שראתה שני אנשים ולא ברחה מפניהם, שנאמר ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ. מ"א ס"ק ד'.